

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT
DHE SPORTIT
AGJENCIA KOMBËTARE E PROVIMEVE

PROVIMI I MATURËS SHTETËRORE 2015

SESIONI I

SKEMA E VLERËSIMIT TË TESTIT

Varianti A

Lënda: Gjuhë shqipe dhe Letërsi

Gjimnazi, gjimnazi gjuhësor, seksionet dygjuhëshe, pedagogjike

PJESA I

Liria e fjalës

Pyetja 1	A	1 pikë
Pyetja 2	C	1 pikë
Pyetja 3	D	1 pikë
Pyetja 4	A	1 pikë
Pyetja 5	B	1 pikë
Pyetja 6	A	1 pikë
Pyetja 7	D	1 pikë

Pyetja 8 (a) 2 pikë

- Autori mendon se duhet mbështetur fjala e lirë, sepse ajo të çon drejt së vërtetës.

OSE

- Autori mendon se në universitetin që ai përfaqëson, besohet në tri gjëra: vlerën e kërkimit intelektual, integritetin e individëve dhe aftësinë e anëtarëve të këtij komuniteti universitar për të menduar në mënyrë racionale dhe për të punuar fort drejt së vërtetës.
- **Argumenti:** Ne nuk mundemi që njëkohësisht t'i përkustohemi përparimit intelektual dhe, në të njëjtën kohë, të vendosim kufizime në atë që mendohet apo diskutohet.

1 pikë Nëse tregon pse autori mendon se duhet mbështetur fjala e lirë.

DHE

1 pikë Nëse shkruan argumentin kryesor të autorit.

OSE

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Në përgjigjen e dhënë, nxënësi mund ta marrë argumentin si fjali të gatshme nga teksti ose ta perifranojë.

Pyetja 8 (b) 2 pikë

- Argumenti është **subjektiv**.
- **Arsyeja:** Përdorimi i shprehjes ***ne besojmë***, pra ai mbështetet në gjykime personale, jo në të dhëna, fakte apo në studime të ndryshme shkencore.

1 pikë Nëse përcakton llojin e argumentit.

DHE

1 pikë Nëse shpjegon arsyen pse argumenti është i tillë (subjektiv).

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 9 3 pikë

- **Interpretimi i plotë:**
Thelbi i përgjigjes duhet të lidhet me idenë se shpesh e vërteta mund të mos na pëlqejë dhe mund të mund të mos duam ta dëgjojmë. Ajo mund të kërkojë sakrificë dhe mund të shkaktojë dhimbje.
- **Interpretim i pjesshëm:**
 - E vërteta mund të shkaktojë dhimbje.
 - E vërteta mund të mos pranohet nga të gjithë.
 - E vërteta mund të shkaktojë konflikte, pakënaqësi.
- **E veçanta e paragrafit përmbyllës:** Paragrafi përmbyllës (që zakonisht jep një përfundim) e lë të hapur debatin. Kjo do të thotë që ky debat nuk shteret, pikërisht për shkak të raportit që kanë njerëzit me të vërtetën.

2 pikë Nëse interpreton në mënyrë ***të plotë*** fjalinë e dhënë.

OSE

1 pikë Nëse interpreton në mënyrë ***të pjesshme*** fjalinë e dhënë.

DHE

1 pikë Nëse gjen të veçantën e paragrafit përmbyllës.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë bën një interpretim të ndryshëm nga modeli i dhënë, por që tregon thelbin e fjalisë së dhënë.

Pyetja 10 2 pikë

- **Mbiemrat:** të rrezikshme, të fuqishme.

2 pikë Nëse identifikon dy mbiemrat që cilësojnë idetë.

OSE

1 pikë Nëse identifikon vetëm një mbiemër që cilëson idetë.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 11

2 pikë

Pasojat negative:

- idetë mund të jenë të rrezikshme;
- idetë mund të sjellin përçarje dhe të përmbysin situatën ekzistuese;
- idetë mund të sjellin reagime negative, të mbartin urrejtje, të lëndojnë njerëzit dhe të shkaktojnë trauma të mëdha;
- idetë kur nuk kuptohen mirë nga njerëzit, mund t'i manipulojnë ata.

2 pikë

Nëse identifikon dy pasoja negative.

OSE

1 pikë

Nëse identifikon vetëm një pasojë.

0 pikë

Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 12

3 pikë

➤ **Argumentimi i plotë:** Duke qenë se universiteti ku bën pjesë autori, nuk **i kufizon fjalimet** nisur nga **emri apo përmbajtja** (duhet të theksohen në përgjigje), atëherë kjo mund të sjellë edhe abuzim me fjalën e lirë. Ky besim që jepet, mund të shpërdorohet nga të tjerët dhe në këtë mënyrë të mund të shkaktohen edhe pasoja të ndryshme. Pavarësisht këtyre, sërish e pranojnë këtë sfidë, pasi duan të jenë promotorë të së vërtetës dhe të zhvillimit intelektual. Kjo sfidë nënkupton marrjen parasysh të rrezikut.

➤ **Argumentim i pjesshëm:**

- Universiteti nuk i kufizon fjalimet duke parë vetëm përmbajtjen.

OSE

- Unisversiteti nuk nisat nga emri i atij që e ka shkruar fjalimin.

OSE

- Universiteti nuk i kufizon fjalimet, edhe pse ato mund të shkaktojnë debate.

➤ **Ilustrime:**

- *Në disa situata, mund të duket sikur universiteti mbështet një platformë që prodhon gënjeshtër, urrejtje, shtrembërime dhe gabime. Për pasojë, krijohet përshtypja sikur fjalimet ofenduese legjitimohen kur ndodhin në terrenin e një institucioni kërkimor ose kur shqiptohen nga pjesëtarët e tij.*
- *Ajo nuk i pengon fjalimet duke u bazuar në personin që i prezanton apo nisur nga përmbajtja e tyre dhe, as ka ngritur ndonjë mekanizëm përmes të cilit institucioni vendos se kush duhet të flasë dhe kush jo. Nuk jemi ne, ata që i miratojmë fjalimet që vijnë këtu.*
- *Ne e dimë se fjala e lirë mund të shkaktojë dhimbje. Debati i hapur mund të jetë i vështirë dhe i papërshtatshëm. Në disa raste, edhe mund të abuzohet me besimin tonë.*

2 pikë

Nëse argumenton në mënyrë **të plotë** pse me lirinë e fjalës mund të abuzohet.

OSE

1 pikë

Nëse argumenton në mënyrë **të pjesshme** pse me lirinë e fjalës mund të abuzohet.

DHE

1 pikë

Nëse argumentin e dhënë e mbështet me ilustrimet e duhura.

0 pikë

Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

PJESA II

Markez

Njëqind vjet vetmi

Pyetja 13	C	1 pikë
Pyetja 14	C	1 pikë
Pyetja 15	B	1 pikë
Pyetja 16	A	1 pikë
Pyetja 17	D	1 pikë
Pyetja 18	B	1 pikë

Pyetja 19 3 pikë

- **Marrëdhënie miqësore.**
- **Shpjegimi:** Hose Arkadio e kërkon mikun e tij papushim dhe ndihet keq (*shtanget*) kur merr vesh se ai ka vdekur. Mënyra se si autori e përshkruan, thekson dhimbjen e madhe shpirtërore që Hoseja ndien për humbjen e mikut të tij.
- **Ilustrimi:**
 - *Hose Arkadio Buendia kërkonte gjithandej, me sy të çakërritur si një i ndërkyer, mikun e tij Melhiades, që ky t'ia zbulonte të fshehtat e pakufishme të atij spektakli të mrekullueshëm.*
 - *I pikëlluar nga mandata, Hose Arkadio Buendia ngriu në vend, duke u munduar të mposhtte dhimbjen.*

1 pikë Nëse përcakton llojin e marrëdhënies.

DHE

1 pikë Nëse e shpjegon këtë marrëdhënie.

DHE

1 pikë Nëse shpjegimin e mbështet me një ilustrim.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nëse në përgjigjen e dhënë nxënësi jep një ilustrim që nuk paraprihet nga shpjegimi ose nuk është në funksion të arsytimit, atëherë ai nuk do të marrë pikë.

Pyetja 20 3 pikë

- Autori ndërthur realen me fantastiken për të nxitur më tepër fantazinë apo imagjinatën e lexuesit, për ta bërë pjesën më tërheqëse.
- **Momentet:**
 - gjeti një arixhi armen fjalëpakë për t'i ofruar një lloj shurupi që të bën të padukshëm;
 - shndërrimi i arixhiut në pellg zifti;
 - magjistarë të tjerë që shfaqeshin secili me nga gjashtë krahë të përdredhur;
 - pellgu i armenit fjalëpakë u avullua në hiç.

1 pikë Nëse jep qëllimin e ndërthurjes së reales me fantastiken.

DHE

2 pikë Nëse identifikon dy momente të kësaj ndërthurjeje.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 21 (a) 1 pikë

- Ardhja e arixhinjve në Makondo nënkupton lidhjen e banorëve të këtij vendi me botën e largët; një dalje nga izolimi dhe vetmia ku ata janë mbërthyer. Ardhja e tyre sjell gjallëri dhe ngjyra në jetën e banorëve të vendit.

1 pikë Nëse tregon se ç' nënkupton ardhja e arixhinjve në Makondo.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 21 (b) 2 pikë➤ **Përgjigje e plotë:**

- Po, janë të ndryshëm. Arixhinjtë janë njerëz të lirë që lëvizin kudo, ndërsa banorët e Makondos janë të izoluar; ata lëvizin rrallëherë nga fshati.

OSE

- Arixhinjtë janë njerëz që shfrytëzojnë gjithçka që dinë. Janë pikërisht ata që sjellin gjëra ndryshe në Makondo, që gjallërojnë vendin dhe jetën e vakët dhe të izoluar të banorëve të fshatit.

OSE

- Arixhinjtë shfaqen më të ditur se banorët e Makondos (episodi me akullin etj.). Lëvizja e lirë e tyre bën që ata të jenë në kontakt me të rejtat që shfaqen në vendet ku ata shkojnë.

➤ **Përgjigje e pjesshme:**

- Po, janë ndryshe pasi janë njerëz të lirë.

OSE

- Janë njerëz që dinë më shumë.

OSE

- Janë njerëz që lëvizin më shumë.
- Janë njerëz që shfrytëzojnë paditurinë e të tjerëve për të përfituar.

2 pikë Nëse argumenton në mënyrë **të plotë** ndryshimin mes arixhinjve dhe banorëve të Makondos.

OSE

1 pikë Nëse argumenton në mënyrë **të pjesshme** ndryshimin mes arixhinjve dhe banorëve të Makondos.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë, jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 22 **2 pikë**

- **Karakterisika të stilit në këtë fragment:** lirik, poetik, përshkrues, i detajuar, i orientuar, me nënkuptime, ndërthurja e reales me fantastiken.

2 pikë Nëse identifikon dy karakteristika të stilit të Markezit.

OSE

1 pikë Nëse identifikon vetëm një karakteristikë të stilit të Markezit.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 23 **2 pikë**

- **E veçanta** qëndron pikërisht në atë që një copë akulli, diçka kaq e zakonshme, konsiderohet si shpikja më e madhe në botë.
- **Kjo na lë të kuptojmë** se këta njerëz dhe ky vend janë shumë të izoluar, larg gjithçkaje që ndodh në botë. Habia e Hose Arkadios kur e prek akullin, e dëshmon pikërisht këtë. Reagimi i tij vjen nga padija, mosnjohja.

1 pikë Nëse tregon të veçantën që qëndron në faktin se pse akulli konsiderohet si shpikja më e madhe.

DHE

1 pikë Nëse tregon se çfarë zbulohet përmes kësaj të veçante në lidhje me vendin dhe banorët e tij.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 24 **2 pikë**

- Fragmenti ka përshkrime të mrekullueshme të situatave dhe ngjarjeve, të personazheve, ndjesive dhe veprimeve të tyre, por **asnjë shpjegim** nga ana e autorit.
- Narratori thjesht tregon se çfarë ndodh dhe **nuk ka shprehur ndonjë opinion** mbi ngjarjet apo mënyrën se si ato ndodhin. Gjërat ndodhin sepse ndodhin. Narratori qëndron në distancë, nuk ndërhyr për asgjë dhe nuk shprehet për asgjë.

1 pikë Nëse analizon mënyrën e rrëfimit në këtë fragment.

DHE

1 pikë Nëse përgjatë analizës ndalet veçanërisht edhe në pozicionin e autorit.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 25 **8 pikë**

Për esenë do të ndiqen kriteret e mëposhtme:

KRITERI I: SHTJELLIMI I IDESË **2 pikë**

Vlerësuesi do të shikojë nëse nxënësi:

- shkruan një ese, ku argumenton se me cilin nga dy këndvështrimet është dakord;
- mban qartë një pozicion të dukshëm në zgjedhjen e bërë;
- përdor shembuj dhe arsye specifike për të mbështetur përgjigjen e dhënë, duke iu referuar përvojës personale ose edhe përvojave të tjerëve;
- ka qartësi mendimi.

KRITERI II: ORGANIZIMI DHE STRUKTURA E ESESË **2 pikë****1 pikë** **Struktura e esesë**

- respekton elementet e strukturës së esesë:
 - hyrjen;
 - zhvillimin (argumentin/argumentet)
 - përfundimin.

Nxënësi merr **1 pikë**, nëse përgjigjen e dhënë e strukturon sipas skemës së mësipërme.

1 pikë **Organizimi i esesë**

- organizim logjik, ku shfrytëzohen teknika të tilla, si: koherenca dhe unifikimi i paragrafëve (lidhja logjike mes paragrafëve, kalimi në mënyrë të natyrshme nga njëri paragraf te tjetri).

KRITERI III: STILI DHE ORIGJINALITETI **2 pikë**

Vlerësuesi do të shikojë nëse nxënësi:

- përmes gjuhës që përdor, krijon një përshtypje të përgjithshme për atë që do të shprehë;
- shprehet me një gjuhë eseistike;
- ka fjalor të pasur;
- ka stil origjinal.

KRITERI IV: SAKTËSIA GJUHËSORE **2 pikë**

(1 pikë sintaksa dhe 1 pikë drejtshkrimi)

Vlerësuesi do të shikojë nëse nxënësi:

- strukturon qartë përgjigjen nga pikëpamja gramatikore;
- ndërton fjali të sakta dhe të qarta;
- përdor fjali që variojnë në modele, gjatësi dhe ritëm;
- ka saktësi drejtshkrimore.